УДК 632.93 : 633.71

Бялковська Г.Д.,
к.е.н., завідувач науково-технологічного відділу тютюнництва,
Юречко А.А.,
науковий співробітник,
Тернопільська державна сільськогосподарська
дослідна станція Інституту кормів та сільського
господарства Поділля НААН України

НАСІННИЦТВО ТЮТЮНУ В УМОВАХ РИНКУ

Постановка проблеми. Продуктивність тютюнових рослин, як і будь-якої сільськогосподарської культури, значною мірою визначається сортовими якостями насіння, що використовується для посіву. Насінництво тютюну – одна з основних ланок виробництва тютюнової сировини, є виразником генетичних запасів його продуктивності. Інноваційні ресурсоощадні технології вирощування культури неможливі без використання сортів та гібридів української селекції з хорошим хімічним складом (відповідним вмістом в тютюновій сировині нікотину, вуглеводів та білків) і найменшою шкодою для здоров'я курців. Проблема якості насіння тютюну набуває особливої гостроти і актуальності в нових ринкових умовах.

Потенційні можливості України у вирощуванні тютюну 20–23 тис. гектарів, при середній врожайності 15 ц/га валовий збір може становити 30–35 тисяч тонн. Потреба підприємств тютюнової промисловості в кількості 65 - 72 тисяч тонн ферментованого тютюну, вміст вітчизняної сировини в сигареті становитиме 50%. Тому, існує необхідність забезпечення виробництва тютюнової сировини достатньою кількістю високоякісного насіння сортів української селекції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Насінництво тютюну – складний агротехнологічний і організаційний процеси, які вимагають високої кваліфікації виконавців та послідовності у здійсненні наукових і виробничо – технологічних циклів. Наукові співробітники Української дослідної станції тютюнництва – Саричев Ю.Ф. і Грицай Л.Л. [2], Всеросійського науково-дослідного інституту тютюну, махорки і тютюнових виробів: Черкасов С.В. [6; 7], Борисова І. [7], Шпильова П.Я., Яковук А.С. [8], а також Молдавського інституту тютюну розробили й відпрацювали методику виробництва насіння тютюну в первинній та елітній ланках насінництва. На всіх етапах наукові дослідження з насінництва тютюну були пов'язані з розвитком селекційних робіт.

Проведений аналіз наукових результатів дослідження з поставленої проблеми підтверджує доцільність її вивчення, зокрема питань розвитку насінництва тютюну в умовах ринку.

Постановка завдання. Мета статті – провести аналіз сучасних тенденцій розвитку насінництва тютюну в Україні та показати економічну ефективність його виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Через фінансово-економічну кризу, що охопила галузь тютюнництва, відсутність контролю в системі власного насінництва, яке базувалося на сортах і гібридах вітчизняної селекції, відбувся повний занепад насінництва тютюну в Україні. В складних економічних умовах господарювання окремі тютюновиробники для посіву почали використовувати насіння власної заготівлі або насіння низьких репродукцій сумнівного походження, придбане за межами спеціалізованих науково-дослідних установ. Така практика може призвести до суттєвого зниження врожайності і якості тютюну, а у випадку масової епіфітотії – до повної загибелі тютюнових плантацій.

Завдання насінництва полягає у виробництві високоякісного насіння в кількості, необхідній для повного забезпечення потреб відповідної зони тютюносіяння, при збереженні біологічних і господарських властивостей сорту, а також здійснення контролю за сортовими якостями насіння.

Первинне насінництво – це перші ланки, передуючі вирощуванню насіння еліти, які включають відбір вихідного матеріалу, його оцінку за потомством, одержання насіння супереліти. Первинне насінництво тютюну ведеться методом індивідуального сімейного відбору з перевіркою за потомством протягом двох років за такою схемою (рис. 1) [4]:

Щороку виробляється дворічний запас насіння перспективних сортів. Створення такого резервного фонду насамперед диктується тривалим періодом післязбирального дозрівання свіжо зібраного насіння, яке здебільшого покращує свої посівні якості лише на другий рік зберігання. Це забезпечується досить високим коефіцієнтом розмноження. При нормі висіву 40 – 50 грам на гектар і отримання з гектара 100 – 120 кг/га насіння тютюну, коефіцієнт розмноження досягає 2000 – 4000 і більше.

Такий результат забезпечується завдяки дотриманню основних агротехнічних прийомів вирощування насіння тютюну:

- висаджування розсади тютюну в оптимальні строки;

- комбінований спосіб збирання листків (перші два яруси збираються технічно зрілими, а решту листків збирають злегка перезрілими);
- формування суцвіть (видалення квіток і бутонів, які появляються пізніше від центральних, що сприяє отриманню повноцінного насіння і прискорює його дозрівання);
- дотримання просторової ізоляції (не менше 300 метрів між сортами).

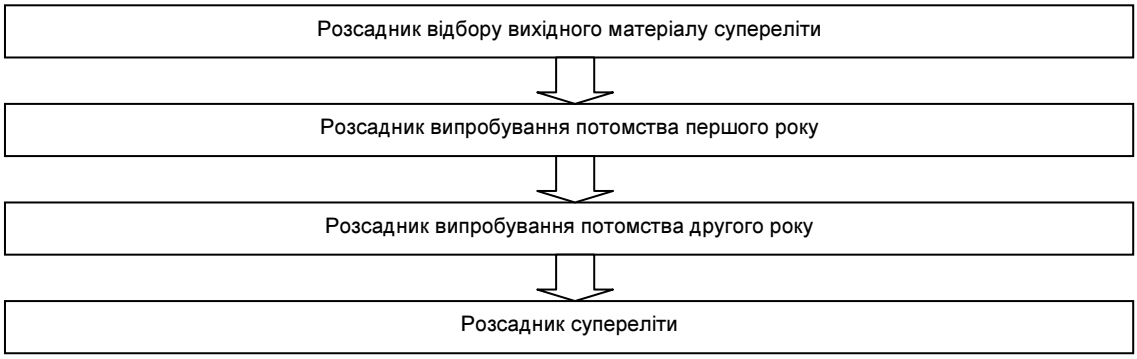

Рис. 1. Схема первинного насінництва тютюну

Джерело: авторська розробка

З метою скорочення періоду післязбирального дозрівання насіння тютюну, який проходить до 8 і більше місяців, його кладуть в термостат і прогрівають при температурі 30^0 С і відносній вологості повітря 60 – 65%, але як показують дослідження, такий спосіб не завжди ефективний.

Для тривалого зберігання насіння в складському приміщенні створюються протягом року відповідні умови: температура повітря 12 – 15^0С і відносна вологість повітря не вище 70%.

Типовість сорту, його продуктивність і якість сировини підтримується на досягнутому селекційному рівні та покращується шляхом періодичного відбору супереліти, переважно через 4-5 років.

У минулі роки головним завданням насінництва тютюну було збільшення обсягів виробленого сортового насіння. Нині основним завданням, на наш погляд, є вирощування елітного насіння нових конкурентоспроможних сортів тютюну з оптимальним вмістом нікотину, білків та вуглеводів у тютюновій сировині.

Підтримка генетичних властивостей нових сортів забезпечується за рахунок системи насінництва, тобто забезпечення господарств високоякісним сортовим і гібридним насінням. Поширення нових і поліпшення існуючих сортів та забезпечення господарств насінним матеріалом, що гарантує високу врожайність і якість продукції, значно залежить від системи насінництва.

Внаслідок механічного та біологічного засмічення, перезапилення, порушення агротехнології вирощування відбувається погіршення насіннєвого матеріалу тютюну, що застосовується у виробництві тютюнової сировини. Вирішення цієї проблеми полягає в інтенсивному створенні нових сортів тютюну. Вони дадуть змогу подолати відставання у цій сфері.

Традиційно, українська сигарета – купажна, тобто створена на основі змішування декількох типів тютюнів, що забезпечують міцність та смакову цінність без використання соусів та томатів. Основою сигарети є скелетна сировина, яка представлена в генотипічній різноманітності тютюнів сортотипом Український Крупнолистий. Це сорти тютюну, виведені селекціонерами Української дослідної станції тютюнництва: Тернопільський 7, Тернопільський 14, Крупнолистий 4, Тернопільський перспективний, та – претендент в сорти Крупнолистий 45. Вищевказані сорти тютюнів мають вміст нікотину 1,0-1,3% (що забезпечує оптимальну кількість для сигарет), а також незначний вміст аромату типу "орієнталь". Добавкою до купажної сировини слугують ароматичні та напівароматичні тютюни: Галицький оригінальний, Український 85/1, Басма 41.

Незначна частка сигарет в Україні виробляється на основі "бленда", до складу якого входить – 50% тютюнової сировини типу Вірджинія та 50% - типу Берлей, соуси і томати. По типу Берлей, в нашій дослідній станції створено сорт – Берлей 38, та претендент на внесення до Державного реєстру сортів рослин України сорт тютюну Берлей 46, що на даний момент перебуває на стадії державної реєстрації. По типу Вірджинія – зареєстрований сорт Вірджинія 15. У життєздатному стані підтримуються колекційний матеріал – більше 150 сортів тютюну та 2 сорти махорки, які забезпечують генетичне різноманіття для використання в суміші тютюнової сировини для виробництва сигарет. Із даного різноманіття слід відзначити Берлей 38, що має вміст нікотину до 2,5%, а це дає можливість використання в купажі розпушеної тютюнової жилки, що не містить нікотину – значно зменшує його вміст у сигареті.

Протягом останніх років спостерігається різке скорочення виробництва тютюну не тільки в Україні, але й у світі, тому зарубіжні тютюнові компанії, що працюють на ринку України, проявляють підвищену зацікавленість до вирощування тютюну на українських землях. Сигаретні фабрики України можна зацікавити лише високоякісною, конкурентоспроможною тютюновою сировиною. Проблема

вирішується наявністю сортів і гібридів тютюну, що за своєю продуктивністю і якістю не поступаються зарубіжним аналогам.

Науково-технологічний відділ тютюнництва Тернопільської державної сільськогосподарської станції ІКСГП НААН України, утворений в 2012 році в результаті реорганізації Української дослідної станції тютюнництва, володіє паспортом на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу (оригінальне, елітне) тютюну і реалізовує насіння тютюну для промислових посадок в Україні (табл.1).

Таблиця 1

Реалізація елітного насіння тютюну у 2006 - 2013 рр. (в розрізі сортів)*

Назва сорту	Реалізовано, кг	Виручка, тис. грн. (без ПДВ)	% в структурі
2006 р.			
Тернопільський 14	1,52	1,48	37,8
Берлей 38	2,5	2,5	62,2
Всього	**4,02**	**3,98**	**100**
2007 р.			
Тернопільський 7	0,01	0,01	0,4
Тернопільський 14	0,14	0,2	5,7
Берлей 38	2,32	0,1	93,9
Всього	**2,47**	**2,51**	**100**
2008 р.			
Берлей 38	6,65	9,3	100
Всього	**6,65**	**9,3**	**100**
2009 р.			
Тернопільський 14	0,03	0,05	2,58
Галицький оригінальний	0,01	0,02	0,02
Берлей 38	1,44	2,45	92,6
Вірджинія 15	0,075	0,1	4,8
Всього	**1,555**	**2,62**	**100**
2010 р.			
Тернопільський 7	4,05	6,5	51,7
Тернопільський 14	2,0	3,6	25,8
Берлей 38	1,76	3,56	22,5
Всього	**7,83**	**13,66**	**100**
2011 р.			
Тернопільський перспективний	2,02	3,45	17,1
Берлей 38	3,53	7,9	29,8
Тернопільський 7	5,02	10,04	42,4
Тернопільський 14	1,224	2,05	10,3
Галицький оригінальний	0,04	0,08	0,4
Всього	**11,834**	**22,78**	**100**
2012 р.			
Берлей 38	4,31	9,0	87,1
Тернопільський 14	0,03	0,07	0,6
Тернопільський перспективний	0,6	1,2	12,1
Галицький оригінальний	0,01	0,02	0,2
Всього	**4,95**	**9,54**	**100**
2013 р.			
Берлей 38	1,135	2,3	20,1
Тернопільський 14	2,82	5,4	50,0
Тернопільський 7	0,7	1,3	12,5
Тернопільський перспективний	0,98	1,9	17,4
Всього	**5,635**	**10,9**	**100**

Джерело: розроблено авторами за даними річних наукових звітів Української дослідної станції тютюнництва за 2006 – 2011 рр. Інформація за 2012-2013 рр. – дані наукових звітів науково-технологічного відділу тютюнництва Тернопільської державної сільськогосподарської станції.

Як видно із таблиці 1, в структурі реалізованого насіння сорт Берлей 38 має вищу питому вагу протягом наступних років: 2006 р. - 62,2%, 2007 р. – 93,9%, 2008 р. – 100%, 2009 р. – 92,6%, 2012 р. – 87,1%. В реалізації насіння тютюну сорти типу Український Крупнолистий – Тернопільський 7, Тернопільський 14, Тернопільський перспективний, переважають в 2010 р. – 77,5%, 2011 р. – 70,2%, 2013 р. – 79,9%.

Аналіз реалізованого насіння дає можливість зробити висновок, що сільськогосподарські виробники надають перевагу тютюну сорту Берлей 38, сировина якого має вищий вміст нікотину і при виробництві сигарет її можна розбавити «взірваною» жилкою із тютюнових листків.

За останні роки реалізованим насінням тютюну забезпечено площу посадки в Україні: у 2011 р. – 296 га, 2012 р. – 124 га, 2013 р. – 141 га.

Тютюн – культура специфічна. Сільськогосподарські виробники вирощують його заради листя, що є сировиною для виготовлення сигарет. Насіння – це побічна продукція. Собівартість насіння невисока – за останні роки знаходиться в межах від 750 до 800 грн./кг (табл.2). Вона складається з витрат на збирання насіння, післязбиральне дозрівання, очищення та зберігання.

Таблиця 2

Економічна ефективність виробництва насіння тютюну

Економічні показники	Рік							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Реалізовано насіння, кг	4,02	2,47	6,65	1,555	7,83	11,834	4,95	5,635
Собівартість одиниці продукції, грн./кг	160	218	525	550	700	750	800	800
Собівартість реалізованого насіння, всього, тис. грн.	0,643	0,538	3,491	0,855	5,481	8,876	3,96	4,508
Середня реалізаційна ціна, грн./кг	990	1016	1398	1683	1745	1925	1927	1934
Виручка від реалізації насіння, всього, тис. грн.	3,98	2,51	9,3	2,62	13,66	22,78	9,54	10,9
Чистий прибуток, грн.	3,337	1,972	5,809	1,765	8,179	13,904	5,58	6,392
Рентабельність, %	519	366,5	166,4	206,4	149,2	156,6	140,9	141,8

Джерело: авторська розробка

Рівень рентабельності насіння тютюну високий і протягом 2010 – 2013 років становив 140–157%. Отже, виробництво елітного насіння тютюну є досить хорошим джерелом надходжень коштів до спеціального фонду бюджету для наукових установ, що мають право займатися насінництвом цієї технічної культури.

Висновки та подальші дослідження. Виробництвом та реалізацією насіння тютюну повинні займатися тільки спеціалізовані науково-дослідні установи з відповідним науковим потенціалом та спеціалізованою матеріально-технічною базою. Виробництво насіння сортів тютюну з достатнім вмістом в тютюновій сировині нікотину, білків та вуглеводів підвищить ефективність тютюнового виробництва та конкурентоспроможність національного насінництва.

Бібліографічний список

1. Бурляй Г.Л. Інтеграція у розвитку насінництва цукрових буряків / Бурляй Г.Л. // Економіка АПК. – 2000. – № 12. – С. 17-22.

2. Грицай Л.Л. Новые приемы, улучшающие урожайные и посевные качества семян табака / Грицай Л.Л. // Табак. – 1981. – № 4. – С. 58-60.

3. Річні звіти Української дослідної станції тютюнництва за 2006-2012 рр. Первинні бухгалтерські документи за 1 квартал 2013 р.

4. Тютюн. Вирощування, переробка. Підручник для студентів і викладачів вищих сільськогосподарських закладів освіти II - IV рівнів акредитації та спеціалістів у галузі тютюнництва / Ковтуник І.М., Гончарук В.Я., Стельмащук А.М., Пащенко І.М., Дадіані Р.Г., Бялковська Г.Д. – Кам'янець-Подільський: Абетка. – 2001. – 292 с., (С. 137-145).

5. Фурса А.В. Насінництво цукрових буряків у період ринкових трансформацій / А.В. Фурса // Економіка АПК. – 2012. – № 9. – С. 94-102.

6. Черкасов С.В. Об апробации промышленных посадок табака / Черкасов С.В. // Табак. – 1987. – № 4. – С. 36-38.

7. Черкасов С. Проблемы совершенствования семеноводства табака / С. Черкасов, И. Борисова // Материалы Международной конференции «Современное состояние табачной отрасли и усиление ее научного обеспечения в Российской Федерации и странах СНГ». – Краснодар: Типография АФ «Центральная». – 2000. – С. 164-167.

8. Яковук А.С. Семеноводство табака / Яковук А.С. // Материалы научной конференции «Развитие табаководства в СССР», Краснодар, 1969. – С. 49-55.

References

1. Hrytsai, L.L. (1981), «New techniques for improving the yield and quality of tobacco seeds sown», *Tobacco*, no. 4, pp. 58-60.

2. Burliai, H.L. (2000), "Integration in the development of sugar beet seed", *Economika APK*, no. 12, pp. 17–22.

3. Annual Reports Ukrainian research station of tobacco production 2006 – 2012. Primary accounting documents for 2013.

4. Kovtunyk, I.M., Honcharuk,V.Ya., Stelmashchuk, A.M., Pashchenko, I.M., Dadiani, R.G., Bialkovska, H.D. (2001), *Tiutiun. Vyroshchuvannia, pererobka* [Tobacco. Growing. Processing], textbook, Abetka, Kamenetz-Podolsk, Ukraine, (292 p.), pp. 137-145.

5. Fursa, A. (2012), "Seeds of sugar beet during the market transformation", *Economika APK*, no. 9, pp. 94–102.

6. Cherkasov, S.V. (1987), «The validation of industrial plantations of tobacco», *Tobacco*, no. 4, pp. 36-38.

7. Cherkasov, S., Borisova, I. (2000), «Problems of improving seed tobacco», *Collection of theses of scientific lectures International conference "Current status of the tobacco industry and strengthening its scientific support in the Russian Federation and CIS countries"*, Central, Krasnodar, Russia, pp. 164-167.

8. Yakovuk, A.S. (1969), Seed production of tobacco, *Collection of theses of scientific lectures conference «Development of tobacco growing in the USSR»,* Moscow, Russia, pp. 49-55.

Бялковська Г.Д., Юречко А.А. НАСІННИЦТВО ТЮТЮНУ В УМОВАХ РИНКУ

Мета. Провести аналіз сучасних тенденцій розвитку насінництва тютюну в Україні та показати економічну ефективність його виробництва.

Методика дослідження. У роботі використовувались загальнонаукові методи: бібліографічний (вивчення наукових праць, що стосуються насінництва тютюну); графічний метод – для наочного зображення схеми первинного насінництва тютюну; метод системного підходу – при обґрунтуванні напрямків розвитку ринку насіння тютюну, економічний метод – при обробці результатів наукових досліджень; метод порівняльного аналізу – для оцінки економічної ефективності виробництва насіння тютюну.

Результати. Обґрунтовано технологічні аспекти ведення первинного насінництва тютюну в спеціалізованих науково-дослідних установах, а також вирощування суперелітного та елітного насіння. Проаналізовано реалізацію елітного насіння в розрізі сортів тютюну української селекції та визначено економічну ефективність його виробництва.

Наукова новизна. Визначено напрями розвитку ринку насіння конкурентоспроможних сортів тютюну української селекції з метою забезпечення потреб сигаретних фабрик тютюновою сировиною з оптимальним вмістом нікотину, білків та вуглеводів.

Практична значущість. Отримані результати дослідження сприятимуть розвитку ефективного насінництва тютюну в умовах ринку. Сфера застосування – науково-дослідні установи України, що займаються вирощуванням суперелітного та елітного насіння тютюну.

Ключові слова: насінництво, тютюн, сорти, суперелітне та елітне насіння, собівартість, ціна, прибуток, рівень рентабельності, ефективність.

Bialkovska H.D., Yurechko A.A. TOBACCO SEEDS IN MARKET CONDITIONS

Purpose. To analyze current trends of tobacco seeds in Ukraine and to show the cost-effectiveness of its production.

Methodology of research. We used general scientific methods: bibliographic (study of scientific papers related to tobacco seeds); graphic method - a visual representation of the schemes of initial tobacco seeds; method of systematic approach – to show the base of the development of seeds tobacco market, economic method - processing of research results; a comparative analysis - to assess the economic efficiency of tobacco seeds production.

Findings. We explained technological aspects of primary tobacco seeds in specialized research institutions, as well as growing super elite and elite seeds. We analyzed of the implementation of elite seeds for Ukrainian of tobacco selection variet and determined the cost-effectiveness of its production.

Originality. The directions of development of the tobacco seeds varieties of Ukrainian competitive selection were determined in order to meet the needs of raw tobacco cigarette factories with optimal nicotine, protein and carbohydrates content.

Practical value. The results obtained of research will contribute to the development of effective tobacco seed in market conditions. Fields of usage - research institutions of Ukraine, which growing of deal with super of elite and elite tobacco seed.

Key words: seed, tobacco, varieties, elite and elite seeds, cost, price, profit, profitability, efficiency.

Бялковская А.Д., Юречко А.А. СЕМЕНОВОДСТВО ТАБАКА В УСЛОВИЯХ РЫНКА

Цель. Провести анализ современных тенденций развития семеноводства табака в Украине и показать экономическую эффективность его производства.

Методика исследования. В работе использовались общенаучные методы: библиографический (изучение научных работ, касающихся семеноводства табака); графический метод - для наглядного изображения схемы первичного семеноводства табака; метод системного подхода - при обосновании направлений развития рынка семян табака, экономический метод - при обработке результатов научных исследований; метод сравнительного анализа - для оценки экономической эффективности производства семян табака.

Результаты. Обоснованно технологические аспекты ведения первичного семеноводства табака в специализированных научно-исследовательских учреждениях, а также выращивание суперэлитных и элитных семян. Проанализировано реализацию элитных семян в разрезе сортов табака украинской селекции и определена экономическая эффективность его производства.

Научная новизна. Определены направления развития рынка семян конкурентоспособных сортов табака украинской селекции с целью обеспечения потребностей сигаретных фабрик табачной сырьем с оптимальным содержанием никотина, белков и углеводов.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования будут способствовать развитию эффективного семеноводства табака в условиях рынка. Сфера применения - научно-исследовательские учреждения Украины, занимающихся выращиванием суперэлитных и элитных семян табака.

Ключевые слова: семеноводство, табак, сорта, суперэлитные и элитные семена, себестоимость, цена, прибыль, уровень рентабельности, эффективность.

УДК 657.62:631.16

Музиченко Т.О.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що країни з перехідною економікою не в змозі розвивати господарство без залучення й ефективного використання інвестицій. Акумулюючи підприємницький, державний та змішаний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій та менеджменту, інвестиції не тільки сприяють формуванню національних інвестиційних ринків, але й пожвавлюють ринки товарів та послуг. Крім того, інвестиції, як правило, сприяють заходам макроекономічної стабілізації та дозволяють вирішувати соціальні проблеми трансформаційного періоду. У системі відтворення, безвідносно до його суспільної форми, інвестиціям належить найважливіша роль у справі поновлення і збільшення виробничих ресурсів, а, отже, і забезпеченні визначених темпів економічного зростання. Якщо уявити суспільне відтворення як систему виробництва, розподілу, обміну і споживання, то інвестиції, головним чином, стосуються першої ланки – виробництва, і, можна сказати, складають матеріальну основу його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження категорії «інвестиції» та «інвестиційна діяльність» займаються багато вчених, зокрема: М. Кагаловський, С. Лазарєва, А. Костров, Р. Костяєв, М. Желена, В. Пономаренко та інших. Однак це питання є актуальним і потребує постійної уваги науковців.

Постановка завдання. Метою роботи є оцінка теоретико-методологічних підходів до визначення сутності інвестицій, що конкретизує об’єкт дослідження і поглиблює можливості його пізнання; виокремлення та обґрунтування сутність поняття «інвестиційна діяльність» для узагальнення всіх змістовних його характеристик та складових для підвищення ефективності управління інвестиційним розвитком підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. З часу реформування економіки поняття «інвестиції» ввійшло в економічну літературу в країнах Східної Європи, включаючи країни СНД, що можна пояснити реформуванням економіки цих держав.

До початку 90-х років в Україні категорія «інвестиції» не вживалася як у теорії, так і на практиці. Уперше це поняття у вітчизняній економічній літературі почало зустрічатися, як синонім поняття «капітальні вкладення», тому що основною метою інвестиційної діяльності було збільшення обсягів виробництва, переважно продукції важкої промисловості і військово-промислового комплексу, а одержання при цьому прибутку, досягнення соціально-економічного й екологічного ефектів у більшості не ставилося за мету. Поступово, із формуванням в Україні основних ринкових відносин починають змінюватися наукові світогляди сутності інвестицій, виникають та розвиваються суто ринкові підходи до їх оцінки та прогнозування форм, методів та принципів здійснення інвестиційної діяльності [2; 3].

На відміну від бухгалтерського обліку, історія якого нараховує не одне тисячоліття, інвестування